

Фирмите в България, които начисляват доходи на чуждестранни юридически лица, трябва да удържат и внасят данък при източника.

1) Кои доходи на чуждестранни юридически лица от източник в страната са облагаеми с данък при източника съгласно Закона за корпоративното подоходно облагане (ЗКПО)?

С данък при източника се облагат следните доходи на чуждестранни юридически лица, когато не са реализирани чрез място на стопанска дейност в страната:

- **Дивиденди и ликвидационни дялове от участие в местни юридически лица.**

Това са доходи, които произтичат от участието на едно чуждестранно юридическо лице в капитала на местно юридическо лице, в качеството му на акционер или съдружник като:

- доход от дивидент, представляващ частта от паричното разпределение на балансовата печалба (т.е. след облагане с данъци) в полза на чуждестранно юридическо лице, съобразно неговият дял в капитала на конкретно местно юридическо лице;

- ликвидационен дял, представляващ разпределението на дял от имуществото на едно местно юридическо лице, в полза на чуждестранно юридическо лице в качеството му на съдружник/акционер, в случаите на прекратяване на местното лице, или при напускане на чуждестранното юридическо лице.

За дивидент се считат и доходите от дялови участия от неперсонифицирани дружества.

Изключение! – *Не се облагат с данък при източника разпределените дивиденди и ликвидационни дялове в полза на чуждестранно юридическо лице, което е местно лице за данъчни цели на държава – членка на Европейския съюз, или на друга държава – страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство, с изключение на случаите на скрито разпределение на печалба.*

- **Доходи от финансови активи, издадени от местни юридически лица, държавата и общините.**

Това могат да бъдат доходи на чуждестранни юридически лица от лихви (премии) по облигации, ДЦК, съкровищни бонове и др.

- **Лихви, в това число лихви, съдържащи се във вноските по финансов лизинг.**

Лихва е доходът от всякакъв вид вземания за дълг, независимо от това дали е гарантиран с ипотека или с клауза за участие в печалбата на длъжника, например:

- лихвите по кредити от финансови и нефинансови институции, когато кредитор е чуждестранно юридическо лице;

- лихвите по депозити на чуждестранни юридически лица в местни банки;

- доходите (премиите) от бонове и облигации, издадени от местни юридически лица.

Изключение! – *Не се облагат с данък при източника:*

➤ *доходите от лихви по облигации или други дългови ценни книжа, издадени от местно юридическо лице и допуснати до търговия на регулиран пазар в страната или в държава - членка на Европейския съюз, или на друга държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство;*

➤ *доходите от лихви по заем, предоставен от чуждестранно лице емитент на облигации или други дългови ценни книжа, когато са изпълнени едновременно следните условия:*

✓ *емитентът е местно лице за данъчни цели на държава - членка на Европейския съюз, или на друга държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство;*

✓ *емитентът е издал облигациите или другите дългови ценни книжа с цел предоставяне на постъпленията от тях назаем на местно юридическо лице;*

✓ *облигациите или другите дългови ценни книжа са допуснати до търговия на регулиран пазар в страната или в държава - членка на Европейския съюз, или на друга държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство.*

• **Доходи от наем или друго предоставяне за ползване на движимо имущество.**

Това са доходи от наем на всякакъв вид движими вещи.

• **Авторски и лицензионни възнаграждения.**

В обхвата на авторските и лицензионни възнаграждения се включват плащанията, получени за:

✓ правото на използване на всяко авторско право за литературно, художествено, научно произведение, кинофилми, записи на радио-, телевизионно предаване, софтуер; или

✓ правото на използване на патент, топологии на интегралните схеми, марка, промишлен дизайн или полезен модел, план, секретна формула или процес; или

✓ правото на използване на промишлено, търговско или научно оборудване ("промишлено, търговско или научно оборудване" са всички движими вещи, включително транспортни средства, съоръжения, средства за производство, средства за

оказване на услуги и други, които предприятието използва в стопанската си дейност);
или

✓ информация, отнасяща се до промишлен, търговски или научен опит (ноу-хау).

Не се смятат за авторски и лицензионни възнаграждения плащанията за придобиване на право на ползване на софтуер, в който е инкорпорирано само копие от съответната програма, в случай, че не се предоставят правата по копиране, размножаване, разпространяване, видеоизменяне, публично представяне или други форми на търговско използване.

- **Възнаграждения за технически услуги.**

В обхвата на възнагражденията за технически услуги се включват плащанията за монтаж или инсталиране на материални активи, както и плащанията за всякакви услуги от консултантско естество и маркетингови проучвания, извършени от чуждестранно юридическо лице.

- **Възнаграждения по договори за франчайз и факторинг.**

Възнаграждения по договор за франчайз са плащания за предоставено право на ползване на индустриална или интелектуална собственост, отнасящи се до търговски марки, търговски имена, фирмени знаци, изработени модели, дизайни, авторско право, ноу-хау или патенти, предоставени с цел използване при продажба на стоки и/или за предоставяне на услуги.

Договора за факторинг е сделка по прехвърляне на еднократни или периодични парични вземания, произтичащи от доставка на стоки или предоставяне на услуги, независимо дали лицето, придобило вземанията (фактор), поема риска от събирането на тези вземания срещу възнаграждение.

- **Възнаграждения за управление или контрол на българско юридическо лице.**

Това са доходи, произтичащи от участието в органи на управление на местно дружество.

- **Доходи от наем или друго предоставяне за ползване на недвижимо имущество, включително идеална част от недвижимо имущество, намиращо се в страната.**

- **Неустойки и обезщетения от всякакъв вид, с изключение на обезщетенията по застрахователни договори, начислени в полза на чуждестранни юридически лица, установени в юрисдикции с преференциален данъчен режим.**

ВАЖНО! - Авансовите плащания във връзка с изброените доходи не се облагат с данък при източника.

2) Как се определя данъчната основа, върху която се дължи данък при източника, за отделните видове доходи?

- Данъчна основа за доходите от: дивиденди, финансови активи, лихви, наем на движимо и недвижимо имущество, авторски и лицензионни възнаграждения, възнаграждения за технически услуги, доходите по договори за франчайз и факторинг, доходите от управление и контрол на местно лице, както и доходите от неустойки и обезщетения в полза на чуждестранни юридически лица, установени в юрисдикции с преференциален данъчен режим, е brutният размер на тези доходи.

ВАЖНО! В случаите, когато при договори за финансов лизинг лихвата не е самостоятелно определена, се приема, че е пазарната лихва.

Пазарна лихва е лихвата, която би била платена при същите условия за предоставен или получен кредит под каквато и да е форма по сделка между лица, които не са свързани. Пазарната лихва се определя според условията на пазара, като се отчитат всички количествени и качествени характеристики на сделката - форма, размер и валута на предоставените средства, срок на предоставянето им, вид, размер и ликвидност на обезпечението, кредитният риск и други рискове, свързани със сделката, профил на кредитополучателя или лизингополучателя, както и всички други условия и обстоятелства, влияещи върху размера на лихвата.

- Данъчна основа за доходите от ликвидационни дялове е разликата между пазарната цена на подлежащото на получаване от съответния акционер или съдружник и документално доказаната цена на придобиване на акциите или дяловете му.

3) С каква данъчна ставка за облагат различните видове доходи на чуждестранни юридически лица според българското законодателство (ЗКПО)?

- Данъчната ставка на данъка върху доходите от дивиденди и ликвидационни дялове е 5 на сто.

- Данъчната ставка при определяне на данъка, за всички останали облагаеми доходи е 10 на сто.

Изключение (чл. 200а от ЗКПО)! – Данъчната ставка на данъка върху доходите от лихви и авторски и лицензионни възнаграждения е 5 на сто, когато едновременно са изпълнени следните условия:

➤ *Притежател на дохода е чуждестранно юридическо лице от държава - членка на Европейския съюз или място на стопанска дейност в държава - членка на Европейския съюз, на чуждестранно юридическо лице от държава - членка на Европейския съюз;*

➤ *Местното юридическо лице - платец на дохода, или лицето, чието място на стопанска дейност в Република България е платец на дохода, е свързано лице с чуждестранното юридическо лице - притежател на дохода, или с лицето, чието място на стопанска дейност е притежател на дохода.*

За целите на прилагането на редуцираната данъчна ставка за доходите от лихви и авторски и лицензионни възнаграждения едно лице е свързано лице с второ лице, ако е изпълнено поне едно от следните условия към момента на начисляване на дохода:

- ✓ *първото лице е притежавало непрекъснато за период поне две години най-малко 25 на сто от капитала на второто лице;*
- ✓ *второто лице е притежавало непрекъснато за период поне две години най-малко 25 на сто от капитала на първото лице;*
- ✓ *трето лице, което е местно юридическо лице или чуждестранно юридическо лице от държава - членка на Европейския съюз, е притежавало непрекъснато за период поне две години най-малко 25 на сто от капитала и на първото, и на второто лице.*

4) В кои случаи местните лица трябва да удържат данък при източника по реда на ЗКПО за начислените от тях доходи на чуждестранни юридически лица?

Местните юридически лица удържат данъка при източника, когато начисляват съответните доходи.

При определяне на дължимия данък при източника за конкретен вид доход на чуждестранно юридическо лице, местното лице – платец на дохода, следва да се съобрази със специфичните разпоредби на Спогодбата за избягване на двойното данъчно облагане (СИДДО), ако е налице сключена такава със съответната държава, на която чуждестранното лице, получател на дохода, е местно.

Облекченията по СИДДО се ползват след удостоверяване на основанията за това. Удостоверяването на основанията за прилагане на данъчните облекчения, предвидени в съответната СИДДО, може да се извърши:

- в процедурата по чл. 135 от ДОПК;
- в процедурата по прихващане или възстановяване по чл. 129 от ДОПК;
- в хода на ревизионно производство на чуждестранното лице-притежател на дохода или на местното лице – платец на дохода.

Местните лица са задължени да удържат и внасят данък при източника в размера и по реда на ЗКПО, когато е налице една от следните хипотези:

- Притежател на дохода е чуждестранно юридическо лице, което е местно лице на държава, с която Република България няма сключена СИДДО.
- Притежател на дохода е чуждестранно юридическо лице, което е местно лице на държава, с която Република България има сключена СИДДО, и в спогодбата не е регламентирано данъчно облекчение за съответния доход.
- Притежател на дохода е чуждестранно юридическо лице, което е местно лице на държава, с която Република България има сключена СИДДО, и в спогодбата е регламентирано, че реализираният доход е освободен от облагане в България или подлежи на облагане с редуцирана ставка, но чуждестранното лице не е доказало основанията за прилагане на облекченията по СИДДО по предвидения за това ред.

5) В кои случаи местните лица трябва да удържат данък при източника по реда на съответната СИДДО за начислените от тях доходи на чуждестранни юридически лица?

Данъчната ставка, определена в конкретната СИДДО, се прилага, когато притежател на дохода е чуждестранно юридическо лице, което е местно лице на държава, с която Република България има сключена СИДДО, и:

- в спогодбата е регламентирано, че доходът е освободен от облагане в България или подлежи на облагане с редуцирана ставка; и
- чуждестранното лице е удостоверило основанията за прилагане на облекченията по СИДДО.

6) В какъв срок местните лица трябва да внесат удържания данък при източника?

Местните юридически лица, които удържат данъка при източника върху доходи от дивиденди и ликвидационни дялове, са длъжни да внесат дължимите данъци в срок до края на месеца, следващ тримесечието, през което е взето решението за разпределяне на дивиденди или на ликвидационни дялове.

Местните лица са задължени да удържат и внесат данъка при източника върху всички други доходи на чуждестранни лица в срок до края на месеца, следващ тримесечието на начисляване на дохода.

7) Трябва ли местните лица да декларират пред НАП данни за внесения данък върху доходи на чуждестранни юридически лица и в какъв срок?

Местните лица, задължени да удържат и внасят данък при източника по чл. 194 и чл. 195 от ЗКПО, декларират дължимия данък за тримесечието с декларация по образец в срок до края на месеца, следващ тримесечието. Декларацията се подава в териториалната дирекция на Националната агенция за приходите, където е регистриран или подлежи на регистрация платецът на дохода.

Декларацията може да бъде изтеглена от web – сайта на НАП на адрес <http://portal.nap.bg>.

В случаите, когато местно лице начислява на чуждестранно лице доходи от източник в страната с общ размер до 500 000 лв. годишно, за които са ползвани данъчни облекчения по СИДДО, същото е задължено да декларира до 31 март на следващата година размера на начислените доходи и на предоставените данъчни облекчения. Декларирането се извършва чрез подаване на декларация по образец, утвърден от изпълнителния директор на Националната агенция за приходите, в териториалната дирекция, където е регистриран или подлежи на регистрация платецът на доходите.